

Сабақтың тақырыбы: Раушангүлділер тұқымдасы

Сабақтың мақсаты:

Оқушыларды раушангүлділер тұқымдасының ерекшеліктерімен , тұқымдастың алуан түрлігі мен манызын түсінеді. Оқушыларды негізгі оқу материалымен танысады.

Сабақтың түрі: жаңа форматтағы сабақ.

Қолданылатын модульдер:

диалогтық оқыту, білім беру мен білім алудағы жаңа әдіс тәсілдер, СТО, өзін-өзі бағалау, дарынды оқушымен жұмыс.

Қолданылатын әдіс-тәсілдер мен стратегиялар:

топтық жұмыс, әңгіме, сұрақ – жауап, рефлексия

Көрнекіліктер: суреттер, слайд, кеспе қағаздар.

Көңіл-күйлеріңіз қалай?

Үй тапсырмасы:

«Жан қиналмай жұмыс бітпес, талап қылмай мұратқа жетпес»

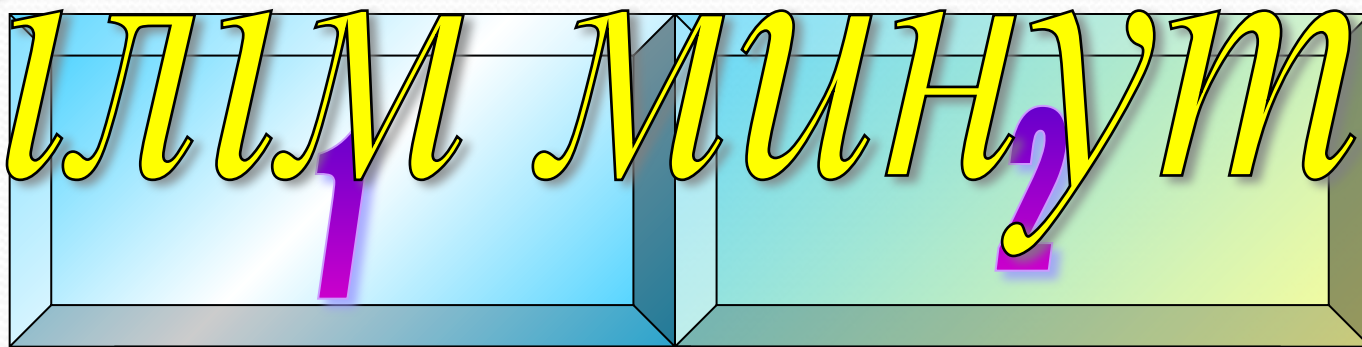
Лездемелік сұрақтар:

1. Жабықтұқымды өсімдіктердің көбею мүшесі.
2. Бақша сөзінің мағынасы?
3. Асқабақ пен орамжапырақ тұқымдастар қай класқа жатады?
4. Бақша өсімдіктерінің негізгі ерекшеліктері?
5. Қазақстанда бақша өсімдіктерінің қанша түрі бар?
6. Асқабақ жемісі қалай аталады?
7. Орамжапырақгүлділердің жапырақтары қалай орналасқан?
8. Орамжапырақгүлділер тұқымдасында қандай жапырақтары болмайды?
9. Орамжапырақгүлділер тұқымдасының жемісі қалай аталады?
10. Қосжынысты гүлі шаршы болып орналасатындықтан, орамжапырақгүлді өсімдіктерді басқаша қалай атайды?
11. Ғаламшарымызда орамжапырақгүлділер тұқымдасының саны?
12. Гүлі қай гүлшоғырына жиналған?
13. Орамжапырақгүлділер тұқымдасына жататын қандай майлы дақылдар бар?
14. Орамжапырақгүлділерге жататын арамшөптерді атаңыз.

Ал енді, жауаптарыңызды тексеріп көрейік.

1. Жабықтұқымды өсімдіктердің көбею мүшесі.	1. Гүл
2. Бақша сөзінің мағынасы?	2. Шағын бақ
3. Асқабақ пен орамжапырақ тұқымдастар қай класқа жатады?	3. Қосжарнақтылар
4. Бақша өсімдіктерінің негізгі ерекшеліктері?	4. Шөптекті, біржылдық
5. Қазақстанда бақша өсімдіктерінің қанша түрі бар?	5. 9
6. Асқабақ жемісі қалай аталады?	6. Қабақ
7. Орамжапырақгүлділердің жапырақтары қалай орналасқан?	7. Кезектесіп
8. Орамжапырақгүлділер тұқымдасында қандай жапырақтары болмайды?	8. Бөбешік
9. Орамжапырақгүлділер тұқымдасының жемісі қалай аталады?	9. Бұршаққын/ бұршаққынша
10. Қосжынысты гүлі шаршы болып орналасатындықтан, орамжапырақгүлді өсімдіктерді басқаша қалай атайды?	10. Шаршыгүлділер
1. Ғаламшарымызда орамжапырақгүлділер тұқымдасының саны?	11. 3000 ға жуық
2. Гүлі қай гүлшоғырына жиналған?	12. Шашақ
3. Орамжапырақгүлділер тұқымдасына жататын қандай майлы дақылдар бар?	13. Рапс, арыш
4. Орамжапырақгүлділерге жататын арамшөптерді атаңыз.	14. Қышабас, жұмыршақ

Білім мінуты

1

**Қосжарнақтылар класының
ерекшеліктері?
Класқа жататын тұқымдастарды ата?**

2

Асқабак тұқымдасына
жататын өсімдіктерді ата

3

Бақша өсімдіктері туралы не білесің?

4

**Орамжапырақгүлділер
тұқымдасы гүлінің формуласы?**

5

Орамжапырақгүлділерге
жататын өсімдіктерді ата?

6

Орамжапырақгүлділер
қандай мақсатта өсіріледі?

Орамжапырақтың пайдасы...
(бейнебаян)

Сергіту сәті

Қосжарнақтылар класы.

Раушангүлділер тұқымдасы.

Раушангүлділер тұқымдасының төрт тұқымдас тармағы бар

**Раушангүлділер
3000/35 түр ҚР**

**Тобылғылар
300 түр**

**Раушангүлділер
1700 түр**

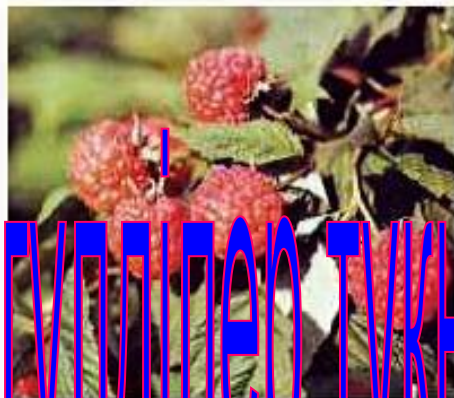
**Алмалылар
600 түр**

**Өріктер
400 түр**

Қара өрік

Таңқурай

Шие

Раушангүлділер тұқымдасы

Шабдалы

Алма

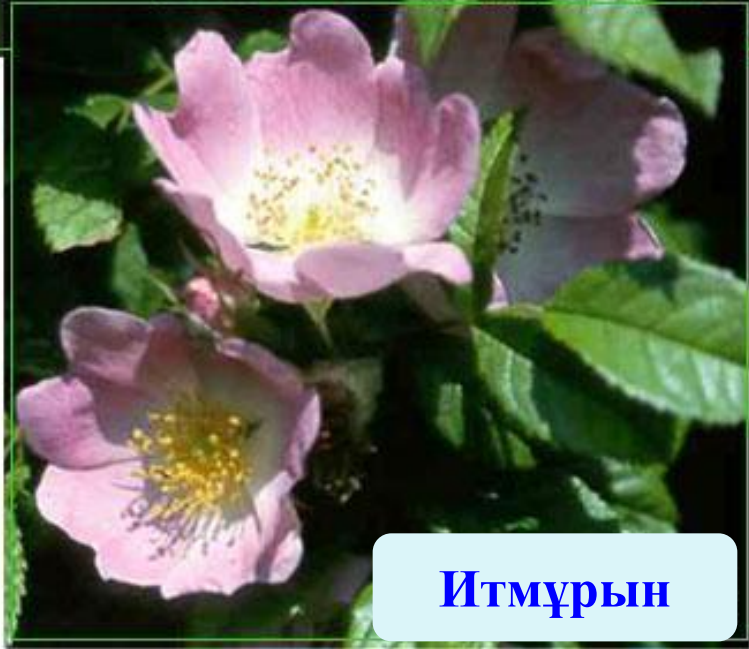
Тобылғы

Шие

Алма

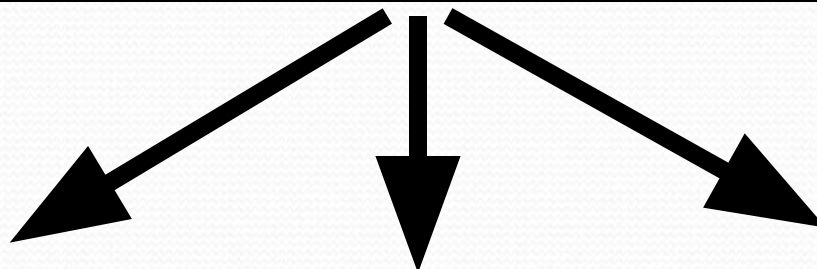

Итмұрын

Топқа бөліну

Раушангүлділер т. өсімдіктерінің тіршілік формасы

?

?

?

Қандай өсімдіктерде?

Раушангүлділер т. өсімдіктерінің тіршілік формасы

```
graph TD; A[Раушангүлділер т. өсімдіктерінің тіршілік формасы] --> B[Ағаштар]; A --> C[Бұталы]; A --> D[Шөптесін];
```

Ағаштар

Бұталы

Шөптесін

Жауабыңды тексер.

I-топ

Ғаламшарымызда раушангүлділердің 3000-нан астам түрі бар.

II-топ

Раушангүлді тұқымдастар қосжарнақты өсімдіктер класына жатады.

III-топ

Раушангүлділер бунақденелілер арқылы айқас тозаңданады.

I-топ.

Жай

Алма
Алмұрт
Долана
Өрік
Шие

Үш құлақты

Бүлдірген,
құлпынай,
таңқурай

Саусақ салалы

Жатаған қараған

**Қауырсын
тәрізді**

Итмұрын,
қараған,
шетен

II-топ.

Ағаштар

Мойыл,
шетен,
алма,
алмұрт,
долана,
шие,
өрік

Бұталы

Раушан,
Итмұрын

Шөптекті

Шыршай,
теңгежапырақ,
қойбүлдірген

III-топ.

Құрғақ	Сүйекті-шырынды	Құрама жаңғақшалы
Шыршай, Теңгежапырақ	Алма, Шие, Мойыл	Құлпынай, Итмұрын

Гүл формулалары

I-топ

Итмұрын- $T(5) K5 A \infty Ж1$

II-топ

Жабайы алхоры- $T(5) K5 A 20 Ж1$

III-топ

Алма гүлі – $T(5) K5 A \infty Ж(5)$

Шығармашылық жұмыс

I-топ

Алмұрт жайлы не білесіз?

II-топ

Гүлдің қандай түсін болғанын қалайсыз?

III-топ

Раушан әлеміндегі соңғы жаңалықтар.

Көк раушан

Қызыл түсті раушан 1930 жылы генетикалық мутация жолымен алынған.

Габиғатта раушанның көк түсіне жауап беретін ген, көк түсті пигмент дельфинидин болмаған. Бірақ көп жылдық австралиялық және жапондық компаниялардың бірігіп жұмыс істеуі нәтижесінде 2004 жылы «көк» раушан гендік инженерия әдістері арқылы

шығарылды.

Білгенге маржсан

Алма. Бетке әжім түсіруді тежейді. Ұйқыға жатқанда піскен алманың бір данасын жеп жатсаңыз, тістегі бактериялардың 96,7 % алма құрамындағы органикалық қышқылдардың әсерінен жойылып кетеді.

Өрік. Оны «денсаулық жемісі» деп атайды. Құрамында органикалық қышқылдар, нектин, хош иісті заттар, минералды тұздар (калий,) натрий, кальций, т.б. және коротин бар.

Алмұрт. Оның шырыны несепті айдау үшін өте пайдалы. Алмұрт шырынын қуық-қатас байланғанда да ішеді. Алмұрттың шырыны мен тұндырмасы несептің бөлінуін күшейтіп қана қоймай, түсін де ашып, бактерияларды жоюға әсер етеді

Раушангүлділер тұқымдасына жататын өсімдік белгілерін бөліп жазыңыз

1. Жемісі – шырынды-күрғақ
2. Гүлшоғыры-шоғырбас.
3. Гүл формуласы $T_{(5)} K_5 A_{\infty} \bar{J}_1$.
4. Хош иісті заттар алуға болады.
5. Жемісі-бұршаққап.
6. Гүлі бірікпеген – 5 күлтежапыраша.
7. Гүлінде аталығы көп, кейде 4-8-9.
8. Сирек болса да даражыныстылары кездеседі
9. Тамырында азот жинақталады.
10. Тұқымында эндоспермі болмайды.

Тексереміз

Жауабы: 1, 3, 4, 6, 7, 8 10.

Раушангүлділер

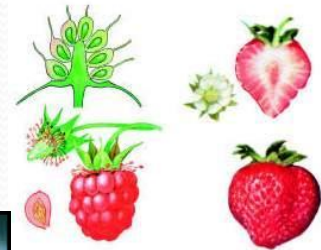
Мәдени – алмұрт,
шие

Жабайы – тікенгүл,
Шетен, итмұрын

Дәрілік – таңқурай,
күлпынай

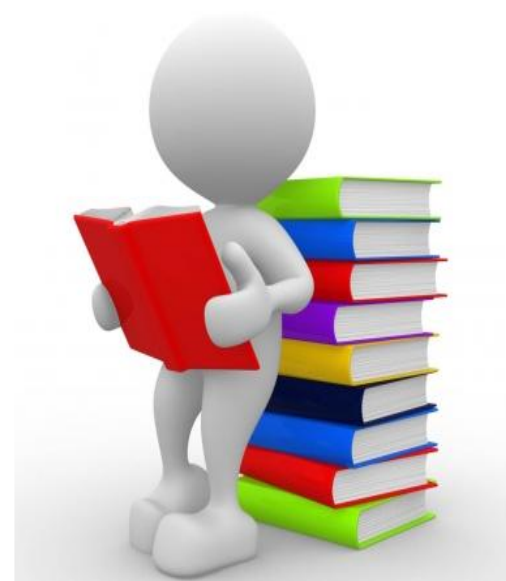
Сәндік – раушан
25000 іріктеме

Пайдалы, қажетті өнімдерді дайындайтын белгілі бір мамандар:

- Фармацевт- ол дәрі- дәрмектерді жасайтын маман.**
- Бағбан- жемістерді өсіруші маман.**
- Агроном- ауыл шаруашылығындағы өнімдерді өсіруші маман. (бидай, арпа, сұлы т .б)**
- Дизайнер-технолог- әр түрлі өсімдіктерден әдемі бұйымдарды безендіретін маман.**
- Аспаз-кондитер- түрлі дәмді тағам дайындайтын маман.**
- Косметолог – сұлулық, әсемдік маманы.**

Үйге тапсырма

§ 41. Раушангүлділер тұқымдасы.

*Раушангүлділердің маңызы
(қосымша материалдар жинақтау)*

Кездескенше